

वातूलो वातसङ्घाते वातले मरुतोऽसहे ।
 विहायाः पुंनपुं व्योम्नि पुमानेव पतन्त्रिणि ॥ ५० ॥
 विशिखा तु खनित्री च क्ली चित्ते ना त्वसौ शरे ।
 विमानोऽस्त्री देवयाने सप्तभूमे च सद्भूमनि ॥ ५१ ॥
 विटपोऽस्थी द्रुविस्तारे पल्लवे स्तम्बशाखयोः ।
 विषाणुस्थिषु लिङ्गेषु पश्वङ्गजदन्तयोः ॥ ५२ ॥
 वेदना हुःखानुभवे ज्ञाने च स्त्रीनपुंसकम् ।
 स्कन्दे विशाख ऋत्ते स्त्री विहायाः म्फुटहासयोः ॥ ५३ ॥
 पापेऽपि वृजिनं केशे पुमानिन्दुस्तु शर्वरः ।
 स्त्री रात्रिसन्ध्याशर्वयोदैत्ये ना शम्बरोऽप्सु षण् ॥ ५४ ॥
 शयथुस्थिषु निद्रालौ मृत्यावजगरे च ना ।
 शय्यायां शयनं न स्त्री निद्रासुरतयोर्नपुम् ॥ ५५ ॥
 शरत्पकादिशालीनौ प्रत्यग्रोऽञ्जन शारदः ।
 गम्भार्या कट्फले श्रीपर्ण्यग्रिमन्थाब्जयोर्नपुम् ॥ ५६ ॥
 यमेऽपि शमनो ध्वान्ते क्ली हिंस्त्रे त्रिषु शार्वरः ।
 करञ्जभेदे षड्ग्रन्थः षड्ग्रन्था ग्रन्थिकं वचा ॥ ५७ ॥
 समानः प्राणभेदे ना त्रिष्वेकसमसाधुषु ।
 संस्कारो ना संस्कृतिः स्त्री सङ्कल्पप्रतियत्ययोः ॥ ५८ ॥
 स्पर्शनः पवमाने स्यात् स्पर्शनं सृष्टिदानयोः ।
 सारङ्गः शबलो वर्णश्चातकः षट्पदो मृगः ॥ ५९ ॥
 छिद्रे छिद्रान्विते वाद्ये सुपिरं सुषिरो नडः ।
 सुमनाः पुष्पमालतयोः स्त्री देवबुधयोः पुमान् ॥ ६० ॥
 सैन्धवोऽश्वेऽश्वभेदे ना न स्त्री तु लवणोत्तमे ।
 बदरेऽपि च सौवीरं ना नीवृद्रोपघोष्टयोः ॥ ६१ ॥
 सङ्गरो ना क्रियाकारे प्रतिज्ञाविपदेर्युधि ।
 शमीफले तु षण्डोऽथ सम्बाधौ योनिसङ्कटौ ॥ ६२ ॥
 सुरभिर्वाच्यवत् सौम्ये सुगन्धौ स्त्री त्वसौ गवि ।
 पुमांश्चैत्रे वसन्ते च सेवकौ स्यूतभाजकौ ॥ ६३ ॥
 सुकृतं शोभने धर्मे हर्षुलो मृगकामिनोः ॥ ६३॥ ६४ ॥
 इति भगवता यादवप्रकाशेन विरचितायां वैजयन्त्यां
 त्यक्षरकाण्डे नानालिङ्गाध्यायः ॥ ५ ॥
 त्यक्षरकाण्डः समाप्तः ॥ ७ ॥

८. अथ शेषकाण्डः

पुंलिङ्गाध्यायः ॥ १ ॥

अकारादिक्रमेणादाविहोक्त्वा चतुरक्षरान् ।
 अध्यायान्तेषु सङ्कीर्णाः कृताः पञ्चाक्षरादयः ॥ १ ॥
 अनुबन्धो दोषभावे प्रकृत्यादेविनश्वरे ।
 सुख्यानुयायिनि शिशौ प्रकृतस्यानुवर्तने ॥ २ ॥
 अपहारः पुनश्चोरे द्यूतयुद्धादिविश्रमे ।
 निमन्त्रणोपनेतव्यद्रवये प्राहार्ययादसि ॥ ३ ॥
 अवग्रहो वृष्टिरोधे प्रतिबन्धे गजालिके ।
 अवष्टमः समालभ्ये स्तविधिकाङ्गनयोरपि ॥ ४ ॥
 पिशाचादिग्रहे तीर्थोऽप्यवतारोऽवतारणे ।
 अवरोहोऽवतरणं शाखाप्याग्रादगताङ्ग्नितः ॥ ५ ॥
 अधिवासो निवासे स्याद् गन्धधूपादिसंस्कृतौ ।
 अपवर्गः क्रियासाध्यफलासौ त्यागमोक्षयोः ॥ ६ ॥
 अपन्नंशोऽपशब्दे स्याद् भाषाभेदप्रपातयोः ।
 अपदेशस्तु लक्षे स्यान्निमित्तव्याजयोरपि ॥ ७ ॥
 अनुभावः प्रभावे स्यान्निश्चये भावसूचके ।
 पश्चात्तापे त्वनुशयो दीर्घद्वेषानुबन्धयोः ॥ ८ ॥
 अनुषङ्गस्तु कारुण्ये प्रकृतस्यानुवर्तने ।
 अभिमानस्तु विज्ञाने प्रणये दर्पहिंसयोः ॥ ९ ॥
 अभिषङ्गस्त्वभिभवे सङ्ग आकोशनेऽपि च ।
 अभिहारोऽभियोगे च चौर्यसन्नाहयोरपि ॥ १० ॥
 स्नाने मद्यस्य सन्धानेऽभिषवः सवनेऽपि च ।
 अभिग्रहोऽभियोगे च समन्ताद्वाहणेऽपि च ॥ ११ ॥
 संयुगे स्यादभिमरः सबलादपि साध्वसे ।
 कुले त्वभिजनो जन्मभूमौ चाथामरे भवे ॥ १२ ॥
 अनिमेपोऽत्यनिमिषोऽप्यथ चण्डालशिष्ययोः ।
 स्यादन्तेवास्थर्थवर्जे त्वर्थवीणः पुरोहिते ॥ १३ ॥
 नृपरक्षिष्वनीकस्थो हस्तिशिक्षाविचक्षणे ।
 अपवादौ तु निन्दाज्ञे स्तुतिस्नेहावपहवौ ॥ १४ ॥

वहिवातावपाङ्गभौं गुह्यगूधाववस्करौ।
 कूर्मशेऽधावकूपारोऽवलेपो लेपगर्वयोः ॥ १५ ॥
 अशिरस्कौं बाहुरुण्डाववलोणेऽस्फुटापि वाक्।
 आशोचनी तु वहीन्दू आत्मयोनी स्मरानिलौ ॥ १६ ॥
 ब्रह्माऽप्यथोपचर्यायामुपचार उपायने।
 उपनाहो वैरबन्धे वीणायाश्च निबन्धने ॥ १७ ॥
 उपक्रमश्चिकित्सायामुपधाऽऽरम्भयोरपि ।
 उपग्रहस्तु बन्दौ स्याद् प्रहणेऽप्यन्तकूलने ॥ १८ ॥
 उपतापौ रुजातापौ द्वारपालेऽप्युदास्थितः।
 स्नानाचान्त्योरुपस्पर्शो हरावृच्छैःश्वा हये ॥ १९ ॥
 दात्यौहाली कलकाणौ खद्गिखद्गौ करालिकौ।
 कलहंसो राजहंसे कादम्बे श्रेष्ठभूमुजि ॥ २० ॥
 कुरुविन्दो हिङ्कुलेऽपि मुस्तेऽप्यथ गुहाशयः।
 ऋक्षे सिंहे च कूर्मे च ग्रहाजोऽर्कचन्द्रयोः ॥ २१ ॥
 घनाघनो मत्तगजे वासवे वार्षुकाम्बुदे।
 चक्रपादौ रथगजौ चित्रभानू इनानलौ ॥ २२ ॥
 देशे जने जनपदश्चन्द्रेऽर्केऽग्नौ तमोनुदः।
 तमोपहोऽप्यथोल्के तस्करे कुमुदाकरे ॥ २३ ॥
 दिवाभीतो दिवाकीर्तीं पुनश्चण्डालनापितौ।
 दर्ढुरीकोऽनले वाद्ये पार्थग्नीन्द्रा धनञ्जयाः ॥ २४ ॥
 अग्न्युत्पातौ धूमकेतू धन्वन्तरिरिनादजयोः।
 पर्षीरीकौ वहिभद्रयौ शौर्योद्योगौ पराक्रमौ ॥ २५ ॥
 अग्निरुद्रौ पशुपती नाशावज्ञपराभवौ।
 रक्षःसन्तौ पुण्यजनौ नीचमूर्खौ पृथग्जनौ ॥ २६ ॥
 द्वारद्वाःस्थौ प्रतीहारौ स्तनाम्भोदौ पयोधरौ।
 काशे नडे पोटगलः पवमानोऽनिवातयोः ॥ २७ ॥
 परिमदेऽपि परिमलः पितामहौ ब्रह्मपितृतातौ।
 परिवारः प्रावरैऽपि नृपार्हार्थेऽपि परिच्छः ॥ २८ ॥
 परिवर्त्तौ जगन्नाशै निमयैऽद्वै परिभ्रमै।
 पर्युत्वौ च परीवाप आल्लवालै परिच्छ्रद्वै ॥ २९ ॥
 परनीस्वीकारशपथमूलैष्विं परित्रिहः।
 परिक्षेपो हस्तिपादपाश्वै सम्परिवेष्टने ॥ ३० ॥

प्रतियत्नस्तु संस्कार उपग्रहणलिप्सयोः।
 स्थाने गोष्ठ्यां सत्रशाले प्रत्याहारे प्रतिश्रयः ॥ ३१ ॥
 प्लवङ्गमः कपौ भेके प्लवङ्गप्लवगाविव।
 मौक्किकेऽस्त्रे पारशबो विप्राच्छूद्रासुतेऽयसि ॥ ३२ ॥
 विवेके स्यात् परिकरः पर्यस्तिपरिवारयोः।
 प्रगाढगात्रिकाबन्धे समूहारम्भयोरपि ॥ ३३ ॥
 प्रतिग्रहः क्रियाकरे चमूष्टे पतद्रह्मे।
 दानद्रव्ये स्वीकृतौ च त्वष्टुर्यकं प्रजापतिः ॥ ३४ ॥
 दक्षादिष्वग्निजामात्रो राज्ञि ब्रह्मणि धातरि।
 ब्रह्मपुत्रस्तु रुद्रेऽपि बाहुलेयो गुहे वृषे ॥ ३५ ॥
 धूम्याटेऽलौ धूम्यराजो महाराजौ नृपार्थपौ।
 महालयो महागेहे विहारे परमात्मनि ॥ ३६ ॥
 महाकालस्तु किम्पाके हरे बाणासुरेऽपि च।
 रजसानू घर्ममेघौ रौहिण्यौ हलीन्दुजौ ॥ ३७ ॥
 लक्ष्मीपुत्रोऽश्व आढ्ये च राज्ञि लक्ष्मीपतिर्हरौ।
 लोकपालो नृपेन्द्राद्योर्हये बातप्रमीर्मणे ॥ ३८ ॥
 बाढवेयोऽश्विनोविप्रे वासुदेवो हये हरौ।
 विश्वगोपा हरौ शके चन्द्रेऽर्केऽग्नौ विभावसुः ॥ ३९ ॥
 वृषसानुः पुंसि मृत्यौ विष्णौ रुद्रे वृषाकपिः।
 वानप्रस्थौ मधुष्टीलपलाशावथ सङ्करे ॥ ४० ॥
 व्यसने च व्यतिकरो विश्वकर्माद्वजजो रविः।
 वष्टा च विप्रलापस्तु विप्रलम्भोपमर्दयोः ॥ ४१ ॥
 वारवाणिज्यौतिषिके धर्माध्यक्षेऽप्यथो वटे।
 वनस्पतिर्वृक्षमात्रैऽप्यग्नीन्द्रका विरोचनाः ॥ ४२ ॥
 वृथवहारो वाक्प्रयोगे सम्बन्धे द्यूतदण्डयोः।
 शासने वित्तसंबादे विवादेऽसिवणिव्ययोः ॥ ४३ ॥
 वर्धमानः शरावै स्वादैरण्डे भूषणेऽपि च।
 शङ्कुकणौ गर्वभोष्टावलिकाणौ शिलीमुखौ ॥ ४४ ॥

श्रीवत्साङ्कौ हरिवृकौ सिंहकाकौ सकृतप्रजौ ।
सहसानुर्मयैऽहौ सम्प्रयोगो रतेऽन्वये ॥ ४५ ॥

स्तनयित्तुर्गर्जितेऽभ्रे विरोधे तु समुच्छ्रयः ।
उन्नतावप्यथ क्रोष्टौ शुनि सालावृको वृके ॥ ४६ ॥

समाहारस्तु सङ्क्षेप एकत्र करणेऽपि च ।
समाह्वयस्तु पव्याद्यैर्यूते नामनि संयुगे ॥ ४७ ॥

सम्परायस्तु सङ्ग्राम आपदागामिकालयोः ।
स्थूलोच्यस्त्वसाकल्ये गजानां मध्यमे गते ॥ ४८ ॥

सोमयोनिः सुरे विप्रे हरिरोमाबजजेन्द्रयोः ।
हस्तिमङ्गो गणपतौ महेन्द्रस्य च कुञ्जरे ॥ ४९ ॥

(इति चतुरक्षराः)

वर्णमात्रेऽभिनिष्ठानो हरीशावपराजितौ ।
आशुशुक्षिणरकेऽभौ यज्वन्यप्यासुतीवलः ॥ ५० ॥

शौणिडके चाप्यथानन्ते कुबेरे चैककुण्डलः ।
आम्रे चामरपुष्पः स्यात् काशकेतकयोरपि ॥ ५१ ॥

ज्योतिषाम्पतिरके च चन्द्रे चाप्यथ चुम्बने ।
ओष्ठे च दशनोच्छ्रिष्ट उच्छ्वासेऽप्यथ नीपके ॥ ५२ ॥

धूलीकदम्बो वरुणफलेऽथो नागवारिकः ।
गणस्थे हस्तिपाले च यमेऽपि पृथिवीपतिः ॥ ५३ ॥

प्राचीनबर्हिरन्द्राम्यो रुद्रेन्द्रौ मेघवाहनौ ।
मातुलपुत्रस्तून्मत्तफले मातुलसुतेऽपि स्यात् ॥ ५४ ॥

कुटजेऽपि च यवफलको बडबामुख और्ववहौ च ।
विकङ्गते गोक्षुरे च कोल्यां च स्वादुकण्टकः ॥ ५५ ॥

निम्बेऽपि हिङ्गुनिर्यासो हिङ्गुवृक्षरसेऽपि च ।
हिरण्यवाहुः शोणाख्ये नदे विषमलोचने ॥ ५६ ॥

(इति पञ्चाक्षराः)

निदाघ ऊर्मणि ग्रीष्मे स्वेदे धर्मस्तु तेषु च ।
आतपे च दिने चाथ वरुणे यादसांपतिः ॥ ५७ ॥

यादस्पतिश्च ताववधावप्यथो यक्षगुहायकौ ।
धनदेऽप्यथ वृक्षेऽद्रौ शिखर्यगनगागमाः ॥ ५८ ॥

भ्रमरेष्टालिप्रियादा आम्रे जम्बूकनीपयोः ।
वतंसोत्तंसावतंसाः कर्णपूरेऽपि शेखरे ॥ ५९ ॥

अंशौ च केतुसूद्धमाया अप्यद्रौ शृङ्गभैरवौ ।
(इति विषमाक्षराः)

आकाशे दिवसे च द्युर्विः पक्षिपरमात्मनोः ॥ ६० ॥

पुमांसौ पुरुषात्मानौ मासौ मासनिशाकरौ ॥ ६०१ ॥

(इत्येकाक्षराः)

इति भगवता यादवप्रकाशैन विरचितायां वैजयन्त्यां
शेषकाण्डे पुंलिङ्गाभ्यायः ॥ १ ॥